

Никола Абаджиев, председател на БАДДПО

ПЕНСИОННИТЕ ФОНДОВЕ СЕ ЗАДЪХВАТ ОТ ЛИПСА НА ИНВЕСТИЦИОННА СВОБОДА

● Къде и в какво ще бъдат вложени 1.5 милиарда лева в началото на 2007 година?

- Г-н Абаджиев, как бихте коментирали тенденциите и големия успех в развитието от старта на пенсионноосигурителния бизнес до днес с преминаването на психологическата граница от 1 млрд. лв. нетни активи на дружествата за пенсионно осигуряване?

- Тенденциите за развитие на пенсионния пазар са обнадеждаващи, като се изпълнява нашата прогноза от 2000 г., че в края на 2005 г. ще се премине т.нар. „психологическа граница“ от 1 млрд. лв. натрупани средства в индивидуалните партии на осигуряващите се хора. Тези тенденции не трябва да се свързват само с началото и въвеждането през 2000 г. на втория стълб на задължителното допълнително пенсионно осигуряване. Началото беше поставено през 1994 г.-1995 г., когато се създадох първите доброволни пенсионни фондове. Десетте изминали години, а и прогнозата за следващите показват обнадеждаващи резултати, като се има предвид равнището на законодателството, на избрания в България пенсионен модел, който доказва своята целесъобразност. До този голям успех на реформата доведоха различни фактори. Създаде се добра среда, която включва добра регулаторна рамка (т.е. пълния набор от нормативни документи, регламентиращи тази дейност), а също така и успешен мениджмънт на пенсионноосигурителните дружества (ПОД) по отношение на управляваните от тях пенсионни фондове. Имаше и добра подкрепа от страна на правителствата до сега с данъчни преференции през годините. От друга страна, заедно с натрупаните средства по сметките на осигурените лица вече можем да се

дефицита държавата няма отношение към вноските, които влизат директно в сметките на осигуряващите се във фондовете за допълнително пенсионно осигуряване.

Нямам информация за намаляване процента на вноските в капиталово-покривната част на системата, т.е. в универсалните пенсионни фондове (УПФ) и в професионалните пенсионни фондове (ППФ) и това е правилно. Защото обратното би означавало, че натрупванията в персоналните партии на осигурените ще бъдат много незначителни, те няма да получат сериозни пенсии при пенсионирането си и всичко това ще обезсмисли цялата система.

Капиталово-покривната част на системата помага на общественото осигуряване за намаляване на дефицита, който съществува в момента. От една страна, натрупаният ресурс от 1 млрд. лв. в активи, който през 2006 г. ще стане 1.5 млрд. лв., се влага в българската икономика (над 99% вече е вложен). А това означава нови работни места, нови възнаграждения, нови осигурителни вноски и се отразява положително и на бюджета на НОИ. Създаването на възможност за големи натрупвания и съответно получаването на големи втори пенсии ще намали

през следващата година се очаква да е 4%, през 2007 г. да достигне 5 на сто, а след това тази вноска трябва да стане постоянна. След това трябва да се направи анализ и ако се възприеме предложението на Световната банка, тези вноски могат да достигнат едно равнище от 7 на сто.

Още с приемането на първите закони за въвеждането на втория стълб и за създаването на УПФ и ППФ се определи, че вноската за УПФ ще расте постепенно всяка година, като достигне равнище от 5 процента. Това беше записано и в Кодекса за социално осигуряване. По този начин се дава възможност да се увеличават натрупванията в капиталовата страна на пенсионната схема, приета у нас, като не се създават трусове в първия, разходо-покривен стълб.

Желанието на правителството е именно да се увеличават вноската за капиталово-покривната система на осигуряване. Тези пари носят нов доход за осигурените лица и до известна степен ще облекчат ДОО, парите се инвестират директно в икономиката, облекчават се дефицитът в бюджета на националната система. Увеличението на задължителните вноски се подкрепя и от външните финансови институции като Световната банка, Международния валутен фонд.

- Според вас предвидените от КФН намерения да вменят като задължение всички дългови ценни книжа, които се търгуват от пенсионноосигурителните дружества, да бъдат „квалифицирани“, т.е. всички дългови общински, ипотечни и корпоративни книжа, които се намират в портфейлите им, да имат инвестиционен кредитен рейтинг, не е ли стъпка за ограничение на дейността им?

- Много важно е ефективно инвестиране на натрупаните във фондовете средства, като се предприемат стъпки за либерализиране на режима на инвестиране. Досегашният консервативен режим изживя времето си и сега трябва да се премине на друго по-либерално стъпало. Наистина навсякъде по света те-

зи фондове са доста консервативни, защото управляват „дълги пари“ на осигурените, затова и вниманието трябва да бъде доста по-сериозно отколкото по отношение на други инвестиции.

В Кодекса за социално осигуряване бяха направени някои изменения по повод на присъединяването на България в ЕС, където се поставят изисквания. Едно от тях е премахването на задължителната норма за инвестиране на средствата от пенсионните фондове в Държавни ценни книжа, което до сега беше 50% от активите на задължителните фондове и 30% от активите на доброволните фондове. Тези изисквания отпадат и се предприеха стъпки за либерализиране на режима. За съжаление съществува проект за освобождаването на някои лимити за инвестиране в определени финансови инструменти (вложения в акции, в общински облигации и др.), което според нас не е достатъчно. БАДДПО смята, че равнищата на лимитите трябва да бъдат освободени още с по 5%-10% за всеки един инструмент.

Поставят се още и други допълнителни изисквания, с които буквално се надскачат очакванията на ЕС, т.е. никоя от институциите зад граница не ги е предписала.

Тези огромни изисквания по своя смисъл засилват консерватизма. Такова е изискването по отношение на инвестирането в дългови общински, ипотечни, корпоративни книжа, които се намират в портфейлите им, да имат инвестиционен кредитен рейтинг.

„Квалифицирани ценни книжа“ означава рейтинг на книгата или книжа, емитирани от фирма (за корпоративни книжа) или издадени от община (за дългови общински), която има рейтинг. Трябва да се плати на международна рейтингова институция, която да постави рейтинг. Това е хубаво, но колко от общините или емитентите ще могат да си го позволят? Регионите ще бъдат лишени от един ресурс и ще се оскъпи това, което искат да направят.

За нас това изискване е непосилно. Изискването за квалифицираност, което трябва да се въведе от 01.01. 2007 г., а сега има предложение то да се отнася само за новите ценни книжа, означава, че натрупаните около 1.5 млрд. лева трябва да бъдат инвестирани в квалифицирани ценни книжа, каквито няма на капиталовия пазар. Излиза така, че българските пенсионни фондове няма да могат да инвестират по начина, по който го правят сега, най-вече в българската икономика. Те ще трябва да търсят квалифицираност извън страната. Ако и там не се намерят възможности, не е ясно какво ще стане с парите на фондовете.

Обезсмислят се и лимитите за инвестиции в определените финансови инструменти. Около 30% е разрешеният лимит в ипотечни облигации, но ако на пазара има само 2% такива квалифицирани книжа, тогава нормата се обезсмисля. От друга страна, това ограничение създава бариера. Натрупаният от пенсионните фондове финансов ресурс няма да може да бъде вложен в българската икономика. Още по-фрапиращо е, че чуждестранните инвеститори, за които няма такива изисквания, ще могат да инвестират в български ценни книжа. Това означава, че българските пенсионни фондове ще бъдат само наблюдатели в този процес.

- Но в Кодекса за социално осигуряване е заложен срок от 5 дни, през който привлечените средства трябва да са инвестирани...

- Парадоксът е, че получаваме всички лимити за финансовите инструменти, за квалифицираност на ценните книжа, а в същото време не се оценява този кратък срок. Как ще го изпълним, ако на пазара липсват квалифицирани книжа? Фондовете и сега се задъхват, понеже капиталовият пазар е слабо развит. И понеже няма къде да вложат парите на осигурените, които трябва да им носят определена доходност, понякога фондовете правят нецелесъобразни инвестиции или ги слагат на депозити в банка, за да изпълнят определения срок от 5 дни. Затова сме направили предложение този срок да бъде освободен и увеличен на 15 дни, за да могат фондовете да намерят добрата инвестиция.

- А как ще коментирате ограничението за инвестиции и в недвижими имоти?

- Спорен е и въпросът с инвестиционните имоти, където има сериозно ограничение. То е породено поради факта, че трябва да има едновременно третиране, т.е. българските пенсионни фондове да могат да инвестират в имоти в България и зад граница, т.е. да няма ограничение съгласно изискванията на ЕС за свободно движение на капитали. Първоначалното ни искане беше пенсионните фондове да могат да инвестират до 5% от активите си в недвижими имоти у нас и то беше прието. Впоследствие се появи изискването на ЕС за инвестиции и в чужбина, което на практика отне и предишните преференции. КФН реши, че няма да може да контролира инвестициите извън страната и предпочете тази възможност изобщо да бъде премахната дори и за инвестиционни имоти в България.

В Англия от месец април 2006 г. ще бъде разрешено инвестирането на средствата от доброволните пенсионни фондове в инвестиционни имоти извън страната. Очакват се големи вложения в България. Това означава, че българските пенсионни фондове ще бъдат изместени от чужденци и ще изгубят доход от това. Не смятаме, че инвестирането в имоти трябва да бъде безконтролно, но все пак тази възможност не трябва да се премахва, защото пазарът в България е атрактивен.

Разговора водиха ИЛЕАНА СТОЯНОВА И ПЕТЪР АНДАСАРОВ

Бюджетът на пенсионния фонд на НОИ в момента се формира от два компонента. 29% от облагаемия доход за хората, родени преди 1960 г., и 26% от облагаемия доход на хората, родени след 31.12.1959 година. Останалите 3% отиват директно във фондовете за допълнително пенсионно осигуряване. Така че ако има намаление на осигурителната тежест, то ще бъде за сметка на бюджета на НОИ, като държавата ще компенсира този недостиг.

Съществува и друга идея осигурителната тежест по първия стълб да се разпредели между държавата и работодателите, т.е. държавата да стане осигурител. Вноската да се разпредели така, че 35% да поема работодателят, 35% - от държавата, и 30% - лични вноски.

похвалим и с положителни резултати за самите ПОД. В момента пет от тях отбелязват положителен финансов резултат, а и общо за бранша този резултат е положителен. Това е радостно, защото години наред инвеститорите работиха със загуба.

- Как ще се отрази върху вноските в задължителните пенсионни фондове предложението Министерският съвет да вземе решение за намаляване на осигурителната тежест от 29% на 23 на сто?

- Последните идеи за намаляване на осигурителната тежест на работодателите бяха подкрепяни от нас и в предишните години. Трябва да бъде ясно, че това намаляване в никакъв случай няма да бъде за сметка на вноските за допълнителното пенсионно осигуряване. Намаляването на вноските в Националния осигурителен институт, т.е. в първия стълб, който работи на разходо-покривен принцип, както и дефицитът, който съществува и сега, ще бъде компенсирано от бюджета на държавата. И при попълването на

социалния натиск към първия стълб. Хората няма да разчитат само на държавата. Осигуряващите се в УПФ ще почувстват това след десетина години. От друга страна, тези натрупвания в индивидуалните сметки работят за самите осигурени лица и им носят допълнителен доход, който през последните години не е бил под 10-11 на сто, а дори е достигал 14 процента.

Пенсията от общественото осигуряване трябва да осигури едно нормално съществуване на хората, докато допълнителната пенсия ще запази равнището на живот на пенсионера до преди пенсионирането му. При допълнителната пенсия няма таван.

- В публичното пространство се говори, че сегашното правителство има желание да увеличи размера на вноските за задължителните фондове, тъй като те имат по-добри възможности за реализиране на инвестиции. Какво е становището на БАДДПО по това предложение?

- През тази година вноската в универсалните фондове е 3 на сто от осигурителния доход,